

Sudbina Kamena

Treći deo

DŽON VORD

Grad pustoši

Između ljubavi i očajanja

Preveo
Nenad Tomović

Laguna

Naslov originala

John Ward

CITY OF DESOLATION

The balance of love and despair

Copyright © 2005, John Ward

Padu, najstarijem, i Meg, najmlađoj

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

The publisher acknowledges support from the Scottish Arts Council towards the publication of this title.

Faust: Stani, Mefistofele, i zbori
Kakvo će dobro moja duša učiniti gospodaru tvome?
Mefistofel: Učiniće njegovo carstvo većim.
– Kristofer Marlou, *Doktor Faust*

Kad odeš odavde u noći,
Kad nijedna zvezda ne blista,
U mračnoj ćeš se močvari naći,
A tvoja duša u zagrljaju Hrista.
– Iz *Bdenija nad mrtvim*

per me si va nella città dolente
(kroz mene se ide u grad sviju muka)
– natpis iznad kapije pakla u
Danteovom istoimenom delu

Prolog

Leže u krevetima tiho i mirno, poput kamenih figura urezanih u nadgrobni spomenik: muškarac, devojčica i dečak, sve troje u jednoj beloj prostoriji. Kraj svakog kreveta nalazi se po jedan okrugli ekran s koga se povremeno začuje pištanje koje prati svetlu talasastu liniju što prelazi preko njega.

Ljudi dolaze i odlaze: lekari proveravaju dijagrame, bolničarke menjaju boce s infuzijom i mere temperaturu bolesnika; posetioци dolaze i sedaju ne gledajući jedni druge. Seda starica u crnom moli se kraj dečakovog kreveta uz brojaniću. Jedan lekar uporno pokušava da nekoga pozove telefonom, ali čini se da mu niko neće odgovoriti.

Dani prolaze. Veliku prozračnu prostoriju obasjava sunce. Kroz otvoren prozor promalja se miris bašte i svež letnji vazduh. Uleće velika muva, kao bez glave hita ka tavanici, pa izleće.

A ono troje, poput figura urezanih u kamen, i dalje tiho i u miru leže u velikoj beloj prostoriji. Neka žena trijumfalno ulazi; u ruci drži cedulju s nekim brojem koju daje čoveku u belom. On stavlja ruku na telefon zastajući namah da se smiri: posao mu je da saopštava loše vesti. Potom bira broj.

U praznoj kući na drugom kraju sveta zvoni telefon. Kuća je ljupka, načinjena od dasaka, a uz savršeni zeleni travnjak

podseća na sliku. Neka žena hoda stazom udaljavajući se od kuće. Sjaj jutarnjeg sunca kao da joj pali kosu boje slame; pravilno lice joj je izuzetne lepote, krhko i ispijeno, poput ožalošćene Gospe. Oči su joj iste boje kao i isprane farmerke. Na ramenu nosi sportsku torbu, a u ruci mali kofer. Kroz tišinu i vazduh odjekuje uporni zvuk telefonskog zvona. Žena zastaje u pola koraka.

Zvonjava ne prestaje.

Žena stoji i osluškuje.

Zatim odlučno spušta glavu i nastavlja da korača ne osvrćući se.

U praznoj kući telefon i dalje zvoni.

1

U krčmi

Najpre je blesnula zaslepljujuća svetlost, a zatim se pojavio bicikl.

Tako mu se bar učinilo. Kako je svetlost trenutak ranije nestala, sada mu je delovala nestvarno; bicikl je, međutim, bio sasvim stvaran.

Džejk ga je zadivljeno gledao. Iako je bio crn, ta boja je bila toliko jaka i duboka da je svetlucao odbijajući sunčeve zrake. Glasno se nasmejao spazivši naziv bicikla ispisan zlatnim slovima na osovini upravljača – bio je sasvim odgovarajući – *Zlatni zrak (Džon Marston d.o.o, Vulverhempton)*.

U drugim okolnostima bicikl bi mu delovao staromodno zbog zakrivljenog kormana, malog menjača na poprečnoj šipci rama i velikog kožnog sedišta na prstenastoj opruzi koja podseća na zadnji deo pribadače, ili na sliku leptirovog jezika kakvu je jednom video. Ovde je, međutim, bio sasvim prikladan; kao da je nov, upravo napravljen.

Činilo se kao da ga čeka, kao da je ostavljen tu baš za njega. Ne razmišljajući više, Džejk se pope na njega (ram je bio izuzetno velik) i krenu putem.

U stvari, već posle nekoliko okretaja mogao je prestati to da čini, jer put se blago spuštao kroz visoku travu prošaranu cvećem. Dan je bio predivan kao da je sve (ne samo

bicikl) potpuno novo, a on to prvi put vidi. Dve ptičice preleteše ispred njega nisko i staze im se ukrstiše tik ispred njegovog prednjeg točka; sve je to ličilo na delfine za kojima plovi brod.

Baš kad se zapitao postoji li išta savršenije – a na pamet mu pao odgovor „neko hladno piće“ – zamakao je za krivinu i pred njim se ukaza krčma. Bila je to niska i masivna kame-na građevina, koja je izgledala kao da od pamtiveka stoji tu obećavajući da će trajati dok je sveta. Na znaku ispred nje pisalo je *Most* iako Džejk, kada se osvrnuo, nije video nikakav most. Možda se nalazi iza, pomisli on.

Pošto se zaustavio ispred krčme, pogledao je niz put i u daljini spazio kako mu se hitro približava oblak prašine. Obuzelo ga je neko neobjašnjivo predosećanje: iako je jutro i dalje bilo sunčano, Džejku se činilo da se nad njim nadvila senka. Zadrhtao je i osetio prazninu. Ubrzo se pojavio i neki automobil čudnog izgleda. Bio je zagasitocrven i podsećao na ogromnu bubu. Vetrobransko staklo imalo je tri dela. Pozadi, sa obe strane, nalazili su se usisnici vazduha.

Dok je Džejk razmišljao o automobilu, iz njega dvojica izadoše. Za visokog mršavka odmah mu se učinilo da je vojnik – prekaljenog izgleda, nemilosrdan i odlučan, što elegancija njegovog lepo skrojenog odela nije mogla sakriti. Imao je svetle oči, nadmeno lice, a kratak pogled koji je uputio Džejku, otkrivao je prezir. Drugi je bio mnogo niži i zdepast. Glavu je držao malo podignutu zbog čega je delovao oholo. Ukoliko je onaj visoki vojnik, pomisli Džejk, onda je ovaj general ili nešto više – kralj ili car, neko ko je rođen da zapoveda. Lice mu je bilo preteći lepo i čak bi odavalo utisak plemenitosti da ga oči nisu preobrazile – napola zatvoreni teški kapci delovali su pospano, ali oči mu behu crne i pohlepne – kao da bi pojeo svakoga koga bi pogledao. Sneni kapci i pohlepne oči davali su mu izgled rasipnika i raskalašnika. Džejku je stalo da izbegne njegov pogled, pa mu je bilo

drago što ga je ovaj mimoišao i ne pogledavši ga. Apsurdno je što se potom osetio kivnim – zašto ga nije pogledao? Zar ne zavređuje nikakvu pažnju ili je toliko nebitan?

Ovaj iznenadni nalet gneva naterao ga je da krene za njima u krčmu. Nosio se nejasnom pomišlju da vikne na njega, da mu na silu privuče pažnju i natera ga da ga pogleda. *Neće mene niko ignorisati*, besno pomisli prelazeći preko praga. Međutim, nije odmah mogao da taj naum sprovede u delo jer je unutra bilo mračno i ništa se nije videlo. Morao je da zastane kako bi mu se oči privikle na tamu. Tada je primetio da su ona dvojica otišla do šanka, gde ih je usluživao rmpalija građen poput vola. Pošto je ponovo ugledao svoj plen, bes ga obuze te požele da istupi i glasno uputi izazov, ali je shvatio da ga neki čovek, koji sedi u uglu, posmatra.

Lice mu se gotovo nije ni videlo. Na glavi je imao nekakvu maramu ili kapuljaču, zbog koje mu je lice bilo u senci. Činilo se da ima orlovski nos i sjajne oči, a jedino što se dobro videlo bio je mršavi prst na usnama koji je pozivao na tišinu. Bilo da je zbog tog gesta ili zato što je grupica za šankom stajala pod slabom svetlošću kao da je na pozornici, Džejk je najednom imao utisak sličan kašnjenju na neku predstavu, i umesto da krene napred, smestio se na najbližu stolicu, nekoliko stolova od onog čoveka u čošku.

A prizor za šankom je umnogome podsećao na pozorišnu predstavu, jer iako nije čuo tiho izgovorene reči, po gestovima i držanju ove trojice sasvim je izvesno o čemu su razgovarali – dvojica iz automobila žele nešto što šanker nije voljan da im omogući, ali tu zapravo i nema izbora, što sva trojica znaju. Samouvereni su i osioni, a šanker se uporno protivi. Kosa mu je bila podšišana u vidu tonzure, kao da je monah – njegovo široko lice s razmaknutim bistrim očima odnekud mu je bilo poznato, ali Džejk se nije mogao setiti odakle. Šanker je na kraju morao popustiti pa je mrzovoljnim klimanjem glave pokazao onoj dvojici da mogu otići kuda su namerili,

kroz niska vrata na kraju prostorije. Njih dvojica, puni sebe, kočoperno odoše. Viši je nižem otvorio vrata glumeći teatralnost. Zbog mesta gde je stajao i položaja vrata Džejk nije uspeo da vidi šta se iza njih nalazi.

Dok su ova dvojica bila odsutna, u prostoriji se osetila napetost – Džejk je video da šanker i čovek iz ćoška na neki način komuniciraju, a imao je nelagodan osećaj da razgovaraju o njemu. Njegova nelagodnost je narasla. Šta li rade ona dvojica? Kuda vode ona vrata? Obuzimale su ga dve želje: hteo je da se ona dvojica vrate, naročito onaj niski kako bi mu ukazao malo pažnje, ali je takođe žarko želeo da prođe kroz vrata i sâm vidi čega tamo ima.

Posle nekog vremena, dugog kao večnost, ona dvojica se ponovo pojaviše. Zračili su samozadovoljstvom i ponosom. Šta god da se nalazilo iza onih vrata, učinilo ih je veoma zadovoljnim. Iako su usmerili pažnju jedan na drugog, kao da su se udubili u razgovor – visoki je nagnuo glavu u želji da mu ne promakne nijedna reč – Džejk je primetio da je svaki osmeh i klimanje glavom upućivao na to da ih posmatrači primete i da primete poruku da su sasvim sigurni u to kako stvari stoje, zbog čega su vrlo zadovoljni. Osetio je da mržnja iz čoveka u ćošku i njegovog ortaka za šankom izbija poput talasa, ali onoj dvojici je bilo svejedno, ili im je bar povećalo užitak. Kada su se dovoljno zabavili, niži je zagnjurio ruku u džep, izvukao dva velika kartona i bacio ih na šank.

„Vaše pozivnice, gospodo“, reče. „Morate nam se pridružiti – slavi se pobjeda, mada bi se to moglo nazvati i buđenjem.“

Grohotom se nasmejaše sopstvenoj šali i okrenuše ka izlazu. Dok su prolazili kraj njegovog stola, Džejka ponovo obuže želja da nešto kaže ne bi li ga primetili, i već je ustajao kad ga je nešto nateralo da zastane.

Krajičkom oka je primetio čoveka u uglu, koji je ponovo podigao prst – isti prst koji je držao na usnama sada je pokazivao ka niskim vratima u senci. Kao da želi Džejku da omogući izbor – može da učini prvo što je nameravao i obrati se onoj dvojici, ili da ode do vrata – ali tek pošto se oni udalje, u to je siguran. Onako savijenih kolena, dok mu zadnjica lebdi nad stolicom, Džejk niti stoji niti sedi, predstavljajući komičnu sliku i priliku neodlučnosti. Bio je bolno svestan koliko je smešan, i dok mu je ta pomisao zaokupljala pažnju, ona dvojica odoše.

S njima je nestala i napetost koju je osećao. Opustio se i usredsredio na vrata. Nije mogao sasvim da poveruje kako sme da prođe kroz njih – pogledao je u ogromnog šankera ne bi li mu ovaj to i potvrdio, ali on je glancao čašu zaokupivši se namerno tim poslom, kao da naglašava kako narednih nekoliko minuta neće gledati Džejka. Bio je svestan i da ga čovek iz ćoška požuruje nestrpljivim pokretima ruke i da mu u dosluhu dozvoljavaju da uradi nešto što inače ne bi trebalo da mu dozvole.

Osećajući sve veću uzbuđenost, Džejk se uputi prema vratima. Usput je na trenutak bacio pogled na karte koje je onaj čovek ostavio na šanku:

Veliki pandemonijumski maskenbal

*Princ vazduha
Vas poziva na
proslavu pobjede
u
Palati slobode*

Tada je primetio kako ga ogromni šanker posmatra, kao da ga prekoreva što gubi vreme. Požurio je ka niskim vratima i stegao kvaku.

* * *

„Pa, šta si video?“

„Nisam sasvim siguran.“

Džejk se osećao ošamućeno kao da se budi iz sna koji mu je i dalje u živom sećanju.

„Nisam sasvim siguran“, ponovi on.

Čovek koji je sedeo u ćošku premestio se za sto blizu šanka, gde mu se pridružio i šanker. Na stolu su stajali bokal crnog vina i vekna hleba. Kada je Džejk prišao, šanker ogromnim šakama uze hleb i prelomi ga na tri dela. Njih dvojica ga pogledaše ozbiljnih lica, koja su podsećala na srednjovekovne portrete – šanker je imao široku glavu i veliku, vilicu zbog čega je pomalo podsećao na nervoznog buldoga; onaj drugi je bio uskog lica, patricijskog izgleda, s finim kukastim nosom i tankom braodom. Obojici su oči bile neobično sjajne, što im je davalo ljutit izgled, te je Džejk osetio da im mora reći samo potpunu istinu. Tada su se osmehnuli, i kao da je sunce ogrejalo.

„Sedi i ispričaj nam šta si video“, reče onaj mršavog lica.

Džejk sede.

„Ko... ko ste vi? Mislim da se odnekud poznajemo...“

„Sreli smo se ranije, na jednom drugom mestu.“

Džejk je pokušavao da se seti, ali osim bicikla, sećao se samo zaslepljujuće svetlosti koja se isprečila između njega i onoga što se ranije desilo.

„Ispričaj nam šta si video“, zagrme šanker glasom koji je zvučao kao da dopire iz zemlje.

„Izgledalo je kao san... to jest, sve je bilo veoma neobično, ali mi se činilo stvarnim, pa sam imao utisak kako znam šta znači čim sam video...“

„A šta si to video?“

„Zvezde. Bilo je mračno, a zvezde su bile svud unaokolo – i gore i dole. Stajao sam na nekom metalnom postolju nalik na rešetku. Bilo je providno. Kao da sam daleko u svemiru.“

„Nastavi.“

„Na kraju postolja nalazio se neki disk. Isprva nisam mogao da odredim koliko je udaljen, kao da je neka planeta ili mesec, mada mu je površina izgledala glatko kao uglačani metal... to je bio uglačani metal.“

„A šta to može biti?“

„Kraj neke osovine. Ne znam jeste li nekad videli one stare parne mašine koje rade pomoću velike metalne šipke što pokreće tu osovinu. Bilo je slično tome, samo sto... ne, *hiljadu* puta veće. Neka ogromna šipka, tolika da je nisam celu obuhvatio pogledom, toliko velika da su joj se krajevi gubili u svemiru.“

„A šta to može biti?“

„E, ovo će zvučati čudno – odmah sam shvatio da je to neka vaga, znate, kao one starinske terazije, ali ogromne. Tada sam video kako s jedne strane postoji ormarić sa svakojakim mernim instrumentima – brojčanicima, libelama i slično – a pored ormarića je pisači sto, na njemu otvorena knjiga. Kraj nje je naređana gomila istih takvih knjiga i odmah sam shvatio da su u njima još od pamtiveka beležena očitavanja s instrumenata.“

„A šta je pisalo u toj knjizi na stolu?“

„Plašio sam se da je pogledam. Osećao sam da ću videti nešto strašno.“

„Pa, šta si video?“

„Kolone brojeva, a ispred njih ispisan znak plus. Brojevi su se neprestano smanjivali dok na sredini strane nisam ugledao najnoviji unos. Videlo se da je mastilo i dalje vlažno...“

„Šta je tu pisalo?“

Džejk nije bio raspoložen da odgovori, plašeći se da ne saopšti neku strašnu vest.

„Niz nula.“

Njih dvojica se pogledaše kao da to potvrđuje nešto što već znaju.

„A šta bi to moglo da znači?“

„Da su posle sveg ovog vremena – vekova i vekova, ne – milenijuma i eona, terazije u savršenoj ravnoteži, i to u dlaku.“

„I kako si se osećao?“

Džejk je zažmurio pokušavajući da nađe reči kojima će valjano opisati užas koji je osetio – sve što je vredno, izmiče, sve što valja, pokvarilo se, sve dobro preraslo u zlo.

„Obuzeo me je strah... Osećao sam da će se nešto strašno desiti – da će terazije pretegnuti na jednu stranu, što bi značilo nešto užasno, nešto što se ne može promeniti...“

Tu zastade. Kada se prisetio ove slike, strah mu se vratio zahvativši ga poput bujice.

„A šta misliš, hoće li pretegnuti? Mislim na terazije.“

Ovo pitanje nečim razdraži Džejka – ako su ova dvojica već bila tamo, ne bi se ni zamarala da ga pitaju – osetili bi istu užasnu nelagodnost kao i on, kao da stoje na ivici provalije osećajući da im se mrviti tlo pod nogama.

„Naravno da hoće! Zar niste videli zadovoljan pogled na licima one dvojice? Znali su!“

„Oh, siguran sam da jesu“, reče mršavi blagim glasom.

„Ali, *mi* ne znamo“, dodade na to šanker.

Ova primedba mu je delovala kao neka njihova privatna šala. Džejk se razbesne.

„Šta vam znači to da ne znate? Šta ne znate?“

„Ne znamo šta će se desiti.“

„Ona dvojica kao da to dobro znaju!“

„Da, tako se činilo“, reče mršavi. „Da li se i tebi tako činilo, Tome?“

„Bogami, jeste, gospodine D. Imam utisak da su sasvim ubeđeni u to.“

„Znali su“, procedi Džejk kroz zube.

Njih dvojica ozbiljno klimnuše glavama kao da su konačno shvatili koliko je situacija ozbiljna.

„Ipak...“, započe gospodin D, onaj mršavi, ali šanker završi rečenicu umesto njega.

„Ljudi uvek zaborave izraz *Mislio sam da znam*.“

To je rekao kao da nekoga citira. Gospodin D. uputi Džejku veoma sadržajan pogled iz koga je shvatio da se ovaj više ne šali.

„Vidiš, Džejk, čovek može biti siguran u nešto, a ne biti u pravu.“

„A tu je i naša nada“, reče šanker Tom.

„Da, tu je i naša nada, jer samo kada su ljudi sigurni da znaju šta će se desiti, previđaju sitnice...“

„Sitnice koje mnogo znače“, dodade Tom.

Njih dvojica se opet pogledaše kao da se nešto dogovaraju. Gospodin D. tada stavi ruku u ogrtač i izvadi neki mali paket pa ga spusti na sto.

„Hoćeš li da nam učiniš jednu malu uslugu?“

Džejk klimnu glavom.

„Ovaj paket... Da li bi mogao da ga daš Helen?“

Helen! To ime mu je u sećanju prizvalo jedno lice, a s njim i neki čudan osećaj, devet desetina snažne privrženosti i jedna desetina duboke ogorčenosti. A ipak, uprkos tome što zna ko je Helen, nije se mogao setiti odakle je zna niti u kakvoj su njih dvoje vezi. I pred time se isprečila ona zaslepljujuća svetlost.

„Moraš joj ga dati u ruke, upamti“, gromkim glasom reče Tom. „Nikom drugom, ma koliko ti se pouzdanim činio.“

„A gde ću je naći?“

„Najverovatnije kod Fabija, na trgu...“

„Ili kod Davidova“, dodade gospodin D. „Ponekad se tamo nalazi sa ocem.“

Džejku je navrh jezika bilo da pita za pravac, ali shvatio je da već zna gde su ta mesta. Uzeo je paket sa stola. Tom i gospodin D. ustadoše i rukovaše se s njim.

„Upamti, samo njoj“, ponovi Tom.

„Učinićeš nam tu sitnu uslugu?“, upita gospodin D. „Obećavaš?“

„Obećavam“, odgovori Džejk, iznenađen sopstvenom ozbiljnošću.

Uostalom, ne može biti teško da se preda paket nekome u kafeu. Džejk se uputi ka prednjim vratima, ali gospodin D. ga uhvati za ruku.

„Mislim da će ti ovuda biti lakše“, reče i pokaza na sporedna vrata.

Njih dvojica se uputiše prema niskim vratima na drugom kraju prostorije, a Džejk iznenađa oseti uzbuđenje kada ih je Tom otvorio svom kompanjonu, ali, na njegovo iznenađenje, u prostoriju udoše zraci sunca i on se nađe u divnom vrtu.

„Šta... Gde smo to mi?“, izlete mu.

„Koliko znaš o večnosti?“, zagonetno mu uzvratila gospodin D. i prođe kroz vrata.

„Ne baš mnogo“, odgovori Džejk, „osim da traje dugo.“

„Veoma česta greška“, reče Tom krenuvši za svojim pratiocem.

Na trenutak se svetlost zbog njegove krupne prilike uopšte nije videla, ali je ubrzo prošao. Potom mu se videla samo glava kako viri iz vrta, dok cveće oko nje podseća na krunu.

„Večnost je zapravo bezvremena“, reče glava. „Ta reč to znači. Večnost je *van* vremena.“

Dok je Džejk pokušavao da shvati smisao tih reči, glava nestade i vrata se zatvoriše. I dalje zbunjen, Džejk uze paket i izađe na sporedna vrata.

Pošto ih je otvorio, uopšte se nije iznenadio što se zatekao u srcu nekog velegrada.

2

Mračna močvara

Najpre je nastupila zaslepljujuća svetlost, zatim nešto poput oblaka guste magle ispunjenog zbunjenim žamorom, podsećajući na ljude koji se bude pitajući se gde su; potom se čulo kako se rasturaju, poput putnika koji se posle dugog putovanja rastaju i svako kreće svojim putem. A kad su glasovi nestali, nestala je i magla koja se u dugim pramenovima dizala otkrivajući na uzvisini močvaru punu štipavca.

Iz obrisa magle pojaviše se dve senke, blede utvare koje su izranjajući iz oblaka pare u sumornoj noći bivale sve postojanije i stvarnije. Jedna prilika je bila visoka, gotovo divovske građe i zlatne kose nalik grivi; onaj kraj njega je sitan, crnokos i žilav, neprijatno mršav, neobično bistrih očiju, poput dijamanata. Osvrnuše se i pogledaše, prepoznajući se iznenađeno, kao da su stari prijatelji koji su neprekidno održavali vezu, ali se dugo nisu videli.

„Gospodaru!“, konačno reče visoki.

Onaj drugi odmahnu glavom.

„Tako je nekad bilo, i to na drugom mestu.“

„A gde smo *sada*?“, upita drugi.

Mršavi pogleda sumornu močvaru.

„U mračnoj ćeš se močvari naći“, promrmlja on blago se osmehnuvši.

„Gospodaru?“

„Ne, Albane. Zovi me Majkl. A ono što sam izgovorio odlomak je neke stare pesme koji mi je ostao u glavi. Hajde... Ako krenemo dalje, brže ćemo saznati. U to sam uveren.“

Plavokosi div je oklevao zabrinutog pogleda.

„A poklapaju li nam se putevi i dalje?“

„Ko zna?“, odgovori ovaj drugi. Pošto je video da mu se pratilac obeshrabrio, dodade: „Uveren sam da je tako, bar zasad. Hajdemo.“

Nakon dvadesetak koraka začuše graju iza sebe, nekoga ko im se trkom približava, i glas koji ih doziva:

„Gospodari, dobri gospodari, stanite! Stanite!“

Nisu se osvrтали, već se pogledaše. Visoki Alban istinski je bio iznenađen i tražio je objašnjenje. Čovek po imenu Majkl bio je blago ozlojeđen kao da je čuo neki dobro poznati glas koji nije želeo da čuje. Ubrzo ih je sustigao neki starac, pomalo zadihan od napora.

„Eh, ti si. Znao sam a da se nisam ni okrenuo! Poznajem taj hod, rekoh sebi, poznate su mi te koščate noge! To je Majkl Skot, moj stari učenik!“

Nastupila je tišina koju Majkl nije ispunio očekivanim odgovorom.

„Pa, siguran sam da me se sećaš, Majkle. Ja sam Janotus de Bragmardo, tvoj učitelj u Parizu, koji te je naučio svemu što znaš!“

„Da, dobro te se sećam.“

„A ko je ovo? I gde smo to mi? Ovo sigurno nije Pariz! A kako smo došli... Sećam se neke svetlosti, veoma jake i zaslepljujuće...“

„Da, a zatim magle i glasova. I eto nas ovde.“

„Nisi me predstavio, Majkle. Ponavljam – ko je ovo?“

On sa velikom pažnjom pogleda u plavokosog diva.

„Ovo je Alban, koji je nekada bio moj učenik kao što sam ja tvoj. Ali to je bilo negde drugde. Hajdemo dalje.“

Rekavši to, on zagrabi krupnim korakom, ostavivši ovu dvojicu da ga sustignu. Ubrzo stigoše do nekog puta, gde Skot zastade.

„Kuda sad?“, upita Alban kada je ćutanje postalo nelagodno.

„Slutim da to gotovo i nije bitno“, reče Skot. „Naš put je već zacrtan.“

On sede na jedan veliki kamen kao da čeka. Ostala dvojica i dalje su stajala razmenjujući zbunjene poglede, očigledno ne želeći da išta pitaju svog svadljivog saputnika. Pažnju im privuče nekakvo brujanje iz daljine, a s leve strane puta pojavi se jedno vozilo nalik tamnocrvenom insektu.

„Kočija bez konja!“, uzviknu Bragmardo začuđeno i uznemireno. „Da li je ovo đavolja rabota?“

„Veoma nalik tome“, odgovori Skot osmehujući se kroz stisnute usne.

Pošto ih je sustiglo, vozilo se zaustavi i zadnja vrata se širom otvoriše. Skot uđe u vozilo, a za njim i ostali saputnici.

Za upravljačem je bio čovek koji je podsećao na vojnika – sitan, nadmen, s rukom na naslonu suvozačevog sedišta kako bi bolje video obrise trojice ljudi koji su seli pozadi. Tamnim, pohlepnim očima piljio je u Skota.

„Pa, gospodine Majkle Skote! Dozvolite da vam poželim dobrodošlicu u ime Princa. U inostranstvu ste mu učinili veliku uslugu, u onom spornom kraljevstvu. Ja sam grof Grafikane, a gospodin za upravljačem je pukovnik Skarmiljone.“

On ispruži ruku, ali Skot je ne prihvati, već ga samo ljutito pogleda.

„Nikoga nisam služio. Postupao sam po sopstvenoj volji.“

„A onaj ko to čini, služi Njemu“, reče onaj drugi samouvereno. „Ovde je najveća vrednost sloboda pojedinca.“

„Ovde?“, uzviknu stari Bragmardo i uputi pogled koji je lebdeo negde između lukavog i imbecilnog cerekanja. „Gde je to ovde, pitam se ja.“

No, njegovo pitanje ostade bez odgovora. Činilo sa da Grafikanea zanima jedino Skot, koga pak ovaj kao da ni najmanje nije zanimao.

„Došli ste nam u odličnom trenutku, gospodine Skote. Ubrzo će se desiti nešto čemu smo se dugo nadali.“

„Kada?“

„Sada. Zajedno ćemo gledati kako se događa. Vidite, to je kao kraj partije šaha. Sve bitne figure su raspoređene. Ovde levo je, Skarmiljone, a trebalo bi da ugledamo prvu.“

Automobil je skrenuo na sporedni put koji se ubrzo spojio s još jednim putem.

„Polako!“

Ispred njih na trotoaru pešačila je neka devojkica. Malo ispred nje, s leve strane, nalazio se otvor na zidu koji je podsećao na ulaz u park. Kada se našla ispred otvora, zastala je. Grof Grafikane je teško prikrivao uzbuđenost. Pokazao je Skarmiljoneu da uspori, sve vreme govoreći tiho.

„Pitam se šta li će uraditi? Hoće li će nastaviti napred ili skrenuti? Da li će ići pravim putem ili stranputicom?“

Visoka crnokosa devojkica graciozno je zastala dvoumeći se trenutak ili dva. Zatim, odlučivši se, skrenu s puta. Grof se pobedonosno zacereka i pljesnu rukama.

„Znao sam! Znao sam! Igra se nastavlja!“

„Ipak, još ništa nije odlučeno“, dodade tiho Skot, ali grof ga je čuo.

„Samo je pitanje vremena, uveravam vas“, reče on. „Desiće se ono što mora biti. Ishod nije neizvestan. Vozi, Skarmiljone!“

Vozač dade gas, a automobil poskoči. Dok su prolazili pored ulaza kroz koji je devojkica ušla, Skot primeti da staza ne vodi u park već u neki šumarak. Jedva je razaznavao blede obrise devojkice koja se gotovo izgubila među drvećem.

* * *

Malo kasnije su se našli na obodu nekog grada. Na raskrsnici je stajao neki dečak, koji je izgledao toliko neodlučno da je to bilo gotovo komično – krenuo bi korak-dva u jednom pravcu, zatim u suprotnom, pa opet u drugom pravcu da bi odmah zatim zastao.

„Još jedna od vaših figura?“, upita Skot.

„Potpuno nebitna“, odgovori Grafikane.

Jedva da se udostojio i da pogleda u dečaka dok je auto projurio pored njega, ali Majkl Skot ga je zamišljeno posmatrao sve dok se nije izgubio iz vida.

„Evo našeg čoveka. Stani kraj puta, Skarmiljone, da bismo ga mogli pogledati.“

Kasno popodnevno sunce iskosa je bacalo senku na krovove s druge strane ulice, koji su činili nepravilan splet pravougona i kosina, poput bedemâ zamka, napola na trotoaru a drugom polovinom na donjem delu zidova. Ispred malog kafea sedela je neka prilika, pola na suncu, pola u senci. Bio je to neki čovek u odeći svetle boje, s panama šeširom. Udubio se u ukrštenicu, a na ulubljenom zelenom stolu kraj njega nalazila se plitka činija crne kafe i čašica nekog tamnog likera.

„Ovo je samo pion, ali na ključnoj poziciji, što ću i objasniti“, reče grof.

Neko vreme su sedeli uz ivičnjak dok je grof objašnjavao. Svi su posmatrali tog čoveka, koji je i dalje sedeo udubljen u novine, naizmenično pijuckajući kafu pa liker.